

สถานการณ์ทางการเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง The Financial Situation of The National Village Funds

จิรายุ หาญตระกูล* และ สุรัชชัย กังวล

วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

E-mail : ajkai2111@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์ทางการเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และ 2) ศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจาก 8 อำเภอ จำนวนทั้งสิ้น 233 กองทุน วิธีการศึกษาเป็นการเก็บข้อมูลจากงบการเงินย้อนหลัง 3 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 - พ.ศ. 2556 และนำมาวิเคราะห์ห้อัตรารส่วนทางการเงิน ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ทางการเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ด้านความเพียงพอของเงินทุน กองทุนหมู่บ้านมีผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นที่ดีในระดับหนึ่ง ในด้านคุณภาพของสินทรัพย์ พบว่ากองทุนหมู่บ้านมีรายได้จากการให้สินเชื่อในระดับที่ดี ในด้านความสามารถในการบริหาร พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วกรรมการ 1 คนจะให้การดูแลลูกหนี้ประมาณ 9 คน ในด้านความยั่งยืน พบว่า กองทุนหมู่บ้านมีอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิอยู่ในระดับที่ดี ในส่วนของประสิทธิผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่า กองทุนหมู่บ้านมีความสามารถในการเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนของชุมชน และมีความสามารถในการจัดสวัสดิการให้ชุมชน ซึ่งเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ตั้งไว้

คำสำคัญ : กองทุนหมู่บ้าน, การวิเคราะห์ห้อัตรารส่วนทางการเงิน

Abstract

This research is conducted for the following purposes: 1) study the financial situation of the National Village Funds and 2) study the effectiveness of the operation of the National Village Funds. The reserach use sample groups from 8 districts with total 233 National Village Funds. Research studies are collected financial statements 3 years back from B.E. 2554 - 2556. Then, use this data to analyze financial ratio. The reserach is founded that the financial situation of the National Village Funds in the aspect of asset sufficiency is considered to be good enough for fund compensation. As for asset quality, it is founded that the National Village Funds gain good income from giving credits to members. For administrative capability, it is founded that 1 committee would be responsible to service approximately 9 debtors. For sustainability, the National Village Funds has a stable growth of net profit. As for, operation efficiency of the National Village Funds, it is founded that the funds has a good capability to be capital source of community and the funds has also a great ability to provide social welfare for the community. This is followed the main purposes for the National Village Funds establishment.

Keywords: National Village Funds, Financial Ratio Analysis

1. บทนำ

งบการเงินเป็นรายงานสรุปข้อมูลทางการเงินที่แสดงให้เห็นถึงฐานะทางการเงิน ผลของการดำเนินงานและแสดงการเปลี่ยนแปลงของเงินสดอย่างมีแบบแผน เป็นบทสรุปของการจัดทำบัญชีในการรวบรวมข้อมูลต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจหลายๆ ด้าน เช่น การตัดสินใจด้านการลงทุน ด้านการให้สินเชื่อ ด้านการคาดคะเนกระแสเงินสดในอนาคต และข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรทางธุรกิจ โดยข้อมูลในงบการเงินต้องเป็นข้อมูลที่เข้าใจได้ทันที มีความน่าเชื่อถือ และเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2548, 16) ซึ่งผู้ใช้ประโยชน์จากงบการเงินมีหลายกลุ่มได้แก่ เจ้าหนี้ จะใช้งบการเงินเพื่อพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ ผู้ลงทุนทั่วไปจะใช้งบการเงินเพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไร อัตราผลตอบแทนและความเสี่ยงจากการลงทุน ผู้บริหารจะใช้งบการเงินในการวางแผนควบคุมและตัดสินใจทางการเงินให้มีประสิทธิภาพ หน่วยงานรัฐบาลจะใช้งบการเงินเพื่อประกอบการพิจารณานโยบายต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการธุรกิจ ผู้บริโภคและประเทศโดยรวม นักวิชาการจะใช้งบการเงินเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์แก่วงการศึกษาวงการธุรกิจ (นภาพร นิลาภรณ์กุล และคณะ, 2548, 15) ข้อมูลส่วนใหญ่ที่แสดงในงบการเงินจะแสดงเป็นตัวเลขจากผลกระทบทางการเงินของเหตุการณ์ในอดีตซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะนำงบการเงินมาใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจได้ทันที จึงต้องมีการวิเคราะห์งบการเงินโดยใช้เครื่องมือต่างๆ เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการ หรือที่เรียกว่าเป็นการตรวจสอบสุขภาพทางการเงินของกิจการนั่นเอง

สำหรับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ได้ถูกบังคับโดยกฎหมายให้ปรับรูปแบบและวิธีการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ให้กองทุนหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นแล้วต้องจดทะเบียนยกฐานะเป็นนิติบุคคล โดยในการจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้านเป็นนิติบุคคลนั้น กองทุนหมู่บ้านจะต้องจัดทำงบการเงินของปีที่ผ่านมารวมรายละเอียดประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคล ในปี พ.ศ.2551 สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้จัดทำระบบการบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้การจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านเป็นรูปแบบมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ (พีระพงษ์ สุดประเสริฐ, 2552, 6) การจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านถือเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทุกกองทุนฯ จะต้องให้ความสนใจ ทั้งนี้เพราะรายงานทางการเงินที่ได้จากการจัดทำบัญชีจะเป็นเครื่องมือในการวัดผลการดำเนินงานและแสดงฐานะทางการเงินที่แท้จริงของแต่ละกองทุน อย่างไรก็ตามการจัดทำงบการเงินดังกล่าวไม่ได้มีการเปรียบเทียบให้คณะกรรมการกองทุนได้เห็นถึงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับรอบระยะเวลาที่ต่างกัน ทำให้คณะกรรมการกองทุนไม่มีข้อมูลในการตัดสินใจ ไม่สามารถควบคุมผลของการดำเนินงานในปัจจุบันว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ และไม่สามารถใช้ในการคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ ประกอบกับในอดีตมีนักวิจัยศึกษาหาตัวบ่งชี้จากงบการเงินที่สามารถใช้เป็นสัญญาณเตือนภัยความล้มเหลวทางการเงิน และนักวิจัยบางท่านได้พัฒนาตัวแบบเพื่อใช้ในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากต่างประเทศ และในประเทศ อาทิการศึกษาของ Beaver (1966) Altman (1968) Deakin (1972) สุภาพร เริงเยี่ยม (2544) เฉลิมขวัญ ศิริวิวัฒน์ตระกูล (2545) ศุภโชค ชูติมากุลทวี (2545) และลดาววัลย์ ธรรมชีวัน (2549) เป็นต้น โดยผลการศึกษาในอดีตบ่งชี้ว่าอัตราส่วนทางการเงินบางรายการสามารถใช้เป็นสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าให้กับบริษัทต่างๆ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (เอกสิทธิ์ เข้มงวด, 2554, 2) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยใช้การวิเคราะห์งบการเงินซึ่งจะเป็นข้อมูลสำหรับคณะกรรมการกองทุนที่จะนำไปใช้ในการตัดสินใจและวางแผนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมถึงการพัฒนาเป็นสัญญาณเตือนภัยทางการเงินต่อไปในอนาคต โดยงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ทางการเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และ (2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีการจัดทำงบการเงินตามรูปแบบของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (สทบ.) จำนวน 2,122 กองทุน จากทั้งหมด 25 อำเภอ

2. กลุ่มตัวอย่าง ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะใช้การกำหนดเกณฑ์ โดยกำหนดเป็นร้อยละของประชากรในการพิจารณา ถ้าขนาดประชากรเป็นหลักพัน ควรใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 10% (ธีระวุฒิ เอกะกุล, 2543, 45) และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage cluster sampling) โดยการแบ่งกลุ่มประชากรตามจำนวนอำเภอ หลังจากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเชิงกลุ่มบริเวณ โดยการจับฉลากสุ่มอำเภอมาจำนวน 8 อำเภอ เพื่อเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด หลังจากนั้นทำการสุ่มตำบล และสุ่มหมู่บ้าน จนกระทั่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 233 หมู่บ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นงบการเงินของบัญชี 1 (บัญชีเงินล้าน) และบัญชี 2 (บัญชีเงินออม) จำนวน 3 ปี ย้อนหลัง (พ.ศ.2554- พ.ศ.2556) งบการเงินประกอบด้วย งบดุล งบกำไรขาดทุน งบทดลอง บัญชีกำไรสะสมและการจัดสรรกำไรขาดทุน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอความร่วมมือประธานเครือข่ายระดับอำเภอ ทั้ง 8 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอแม่แตง อำเภอฝาง อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอดอยหล่อ อำเภอสันป่าตอง อำเภอจอมทอง อำเภอสารภี และอำเภอแม่วาง ในการรวบรวมงบการเงิน 3 ปีย้อนหลัง (ปี 54-56) เมื่อได้งบการเงินกลับมาได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและคัดงบการเงินที่ใช้ไม่ได้ออก จนได้งบการเงินของกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด จำนวน 233 กองทุน

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากงบการเงิน จำนวน 233 ชุด มาวิเคราะห์หาอัตราส่วนทางการเงิน และใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าควอร์ไทล์ (quartiles)

3. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาสถานการณ์ทางการเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน ใน 4 ด้าน คือ ด้านความเพียงพอของเงินทุน ด้านคุณภาพของสินทรัพย์ ด้านความสามารถในการบริหาร และด้านความยั่งยืน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ด้านความเพียงพอของเงินทุน ผู้วิจัยทำการศึกษาถึงอัตราผลตอบแทนต่อส่วนกองทุน (X1) โดยอัตราผลตอบแทนต่อส่วนกองทุน คำนวณได้จากสูตร กำไรสุทธิหารด้วยทุนถัวเฉลี่ย อัตราส่วนทางการเงินนี้จะแสดงถึง ผลตอบแทนจากเงินที่รัฐบาลลงทุนให้การสนับสนุนและจากเงินออมทรัพย์ของสมาชิก โดยค่าที่คำนวณได้หากมีค่าเป็นบวกนั้นแสดงว่าการลงทุนของรัฐบาลและสมาชิกมีกำไร หากอัตราส่วนนี้สูงแสดงว่ามีกำไรจากการลงทุนมาก

1.2 ด้านคุณภาพของสินทรัพย์ ผู้วิจัยทำการศึกษาถึงอัตราผลตอบแทนของสินเชื่อ (X2) ซึ่งคำนวณได้จากสูตร รายได้จากสินเชื่หารด้วยสินเชื่อเฉลี่ย อัตราส่วนทางการเงินนี้จะแสดงถึงคุณภาพของสินเชื่อที่ดีที่สามารถแปลงเป็นรายได้ รายได้จากสินเชื่อของกองทุนหมู่บ้านมาจากดอกเบี้ยจากการให้กู้ยืม หากอัตราส่วนนี้สูง แสดงว่า สินเชื่อที่ปล่อยให้กับสมาชิกมีคุณภาพที่ดีก่อให้เกิดรายได้เข้ามา แต่หากอัตราส่วนนี้ต่ำ แสดงว่าสินเชื่อต่อคุณภาพไม่ก่อให้เกิดรายได้

1.3 ด้านความสามารถในการบริหาร ผู้วิจัยทำการศึกษาร้อยละของอัตราส่วนผลิตภาพของคณะกรรมการ (X3) โดยอัตราส่วนผลิตภาพของคณะกรรมการ คำนวณได้จากสูตร จำนวนลูกหนี้หารด้วยจำนวนคณะกรรมการ อัตราส่วนทางการเงินนี้จะแสดงถึงความสามารถในการให้บริการแก่ลูกหนี้ของคณะกรรมการกองทุน 1 คน หากอัตราส่วนนี้สูง แสดงว่าคณะกรรมการกองทุน 1 คน สามารถผลิตการให้บริการแก่ลูกหนี้ได้เป็นจำนวนมาก นั่นคือ มีสมรรถนะในการบริหารงานมาก

1.4 ด้านความยั่งยืน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาใน 2 ประเด็น คือ ศึกษาจากอัตราส่วนกำไรต่อสมาชิก และอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ

1.4.1 อัตราส่วนกำไรต่อสมาชิก (X4) คำนวณได้จากสูตร กำไรสุทธิหารด้วยจำนวนสมาชิก ซึ่งอัตราส่วนทางการเงินนี้จะแสดงถึง ค่าเฉลี่ยกำไรต่อสมาชิก 1 คน หากอัตราส่วนนี้สูง แสดงว่า สมาชิก 1 คน จะได้รับผลประโยชน์จากกำไรเป็นจำนวนเงินที่มาก

1.4.2 อัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ (X5) คำนวณได้จากสูตร กำไรสุทธิในปีปัจจุบันลบด้วยกำไรสุทธิปีก่อนแล้วหารด้วยกำไรสุทธิปีก่อน ซึ่งอัตราส่วนทางการเงินนี้จะแสดงถึง ความสามารถในการแข่งขันของกองทุนหมู่บ้านนั้นๆ หากอัตราส่วนนี้สูง แสดงว่า ความสามารถในการแข่งขันสูง

ผลการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินทั้ง 4 ด้าน สามารถสรุปได้ดังตาราง 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงสถานการณ์ทางการเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

	X1	X2	X3	X4	X5
Mean	4.6072	6.6876	9.2667	773.8023	19.1815
Std.Deviation	1.25730	2.82982	3.89748	317.97619	20.19436
Min.	1.82	2.12	2.84	133.29	-23.78
Max.	8.65	22.07	33.95	1854.73	146.22
Quartiles 1	3.8518	5.0783	6.9550	543.5675	5.7553
Quartiles 2	4.4420	5.8170	8.6400	767.7850	17.2235
Quartiles 3	5.1343	7.5760	10.7225	936.7825	29.2090

จากการศึกษาพบว่า กองทุนหมู่บ้านมีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (X1) เฉลี่ย เท่ากับ 4.6072% มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 1.82% ค่าสูงสุดเท่ากับ 8.65% มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.25730% เมื่อทำการแบ่งข้อมูลออกเป็นสี่ส่วนเท่าๆ กัน ตำแหน่งที่แบ่งได้มี 3 ค่า คือ ควอไทล์ 1 (Q1) มีค่าเท่ากับ 3.8518 ควอไทล์ 2 (Q2) มีค่าเท่ากับ 4.4420 และควอไทล์ 3 (Q3) มีค่าเท่ากับ 5.1343 หมายถึง กองทุนที่มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3.8518 เป็นกองทุนที่มีผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นอยู่ในระดับน้อยที่สุด กองทุนที่มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมากกว่า 3.8518 แต่ไม่เกิน 4.4420 เป็นกองทุนที่มีผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นอยู่ในระดับปานกลาง กองทุนที่มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมากกว่า 4.4420 แต่ไม่เกิน 5.1343 เป็นกองทุนที่มีผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นอยู่ในระดับมาก กองทุนที่มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมากกว่า 5.1343 ขึ้นไป เป็นกองทุนที่มีผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นอยู่ในระดับมากที่สุด

กองทุนหมู่บ้านมีอัตราผลตอบแทนของสินเชื่อ (X2) เฉลี่ย เท่ากับ 6.6876% มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 2.12% ค่าสูงสุดเท่ากับ 22.07% มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.82982% เมื่อทำการแบ่งข้อมูลออกเป็นสี่ส่วนเท่าๆ กัน ตำแหน่งที่แบ่งได้มี 3 ค่า คือ ควอไทล์ 1 (Q1) มีค่าเท่ากับ 5.0783 ควอไทล์ 2 (Q2) มีค่าเท่ากับ 5.8170 และควอไทล์ 3 (Q3)

มีค่าเท่ากับ 7.5760 หมายถึง กองทุนที่มีอัตราผลตอบแทนของสินเชื่อน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5.0783 เป็นกองทุนที่มีผลตอบแทนของสินเชื่อ อยู่ในระดับน้อยที่สุด กองทุนที่มีอัตราผลตอบแทนของสินเชื่อ มากกว่า 5.0783 แต่ไม่เกิน 5.8170 เป็นกองทุนที่มีผลตอบแทนของสินเชื่ออยู่ในระดับปานกลาง กองทุนที่มีอัตราผลตอบแทนของสินเชื่อมากกว่า 5.8170 แต่ไม่เกิน 7.5760 เป็นกองทุนที่มีผลตอบแทนของสินเชื่ออยู่ในระดับมาก กองทุนที่มีอัตราผลตอบแทนของสินเชื่อมากกว่า 7.5760 ขึ้นไป เป็นกองทุนที่มีผลตอบแทนของสินเชื่ออยู่ในระดับมากที่สุด

กองทุนหมู่บ้านมีอัตราส่วนผลิตภาพของคณะกรรมการ (X3) เฉลี่ย เท่ากับ 9.2667 มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 2.84 ค่าสูงสุดเท่ากับ 33.95 มีความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.89748 เมื่อทำการแบ่งข้อมูลออกเป็นสี่ส่วนเท่าๆ กัน ตำแหน่งที่แบ่งได้มี 3 ค่า คือ ควอไทล์ 1 (Q1) มีค่าเท่ากับ 6.9550 ควอไทล์ 2 (Q2) มีค่าเท่ากับ 8.6400 และควอไทล์ 3 (Q3) มีค่าเท่ากับ 10.7225 หมายถึง กองทุนที่มีอัตราส่วนผลิตภาพของคณะกรรมการน้อยกว่าหรือเท่ากับ 6.9550 เป็นกองทุนที่มีผลิตภาพของคณะกรรมการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด กองทุนที่มีอัตราส่วนผลิตภาพของคณะกรรมการมากกว่า 6.9550 แต่ไม่เกิน 8.6400 เป็นกองทุนที่มีผลิตภาพของคณะกรรมการ อยู่ในระดับปานกลาง กองทุนที่มีอัตราส่วนผลิตภาพของคณะกรรมการมากกว่า 8.6400 แต่ไม่เกิน 10.7225 เป็นกองทุนที่มีผลิตภาพของคณะกรรมการ อยู่ในระดับมาก กองทุนที่มีอัตราส่วนผลิตภาพของคณะกรรมการมากกว่า 10.7225 ขึ้นไป เป็นกองทุนที่มีผลิตภาพของคณะกรรมการ อยู่ในระดับมากที่สุด

กองทุนหมู่บ้านมีอัตราส่วนกำไรต่อสมาชิก (X4) เฉลี่ย เท่ากับ 733.8023 มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 133.29 ค่าสูงสุดเท่ากับ 1854.73 มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 317.97619 เมื่อทำการแบ่งข้อมูลออกเป็นสี่ส่วนเท่าๆ กัน ตำแหน่งที่แบ่งได้มี 3 ค่า คือ ควอไทล์ 1 (Q1) มีค่าเท่ากับ 543.5675 ควอไทล์ 2 (Q2) มีค่าเท่ากับ 767.7850 และควอไทล์ 3 (Q3) มีค่าเท่ากับ 936.7825 หมายถึง กองทุนที่มีอัตราส่วนกำไรต่อสมาชิกน้อยกว่าหรือเท่ากับ 543.5675 เป็นกองทุนที่มีกำไรต่อสมาชิกอยู่ในระดับน้อยที่สุด กองทุนที่มีอัตราส่วนกำไรต่อสมาชิกมากกว่า 543.5675 แต่ไม่เกิน 767.7850 เป็นกองทุนที่มีกำไรต่อสมาชิกอยู่ในระดับปานกลาง กองทุนที่มีอัตราส่วนกำไรต่อสมาชิกมากกว่า 767.7850 แต่ไม่เกิน 936.7825 เป็นกองทุนที่มีกำไรต่อสมาชิกอยู่ในระดับมาก กองทุนที่มีอัตราส่วนกำไรต่อสมาชิกมากกว่า 936.7825 ขึ้นไป เป็นกองทุนที่มีกำไรต่อสมาชิกอยู่ในระดับมากที่สุด

กองทุนหมู่บ้านมีอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ (X5) เฉลี่ย เท่ากับ 19.1815 มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -23.78 ค่าสูงสุดเท่ากับ 146.22 มีความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 20.19436 เมื่อทำการแบ่งข้อมูลออกเป็นสี่ส่วนเท่าๆ กัน ตำแหน่งที่แบ่งได้มี 3 ค่า คือ ควอไทล์ 1 (Q1) มีค่าเท่ากับ 5.7553 ควอไทล์ 2 (Q2) มีค่าเท่ากับ 17.2235 และควอไทล์ 3 (Q3) มีค่าเท่ากับ 29.2090 หมายถึง กองทุนที่มีอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5.7553 เป็นกองทุนที่มีการเติบโตของกำไรสุทธิอยู่ในระดับน้อยที่สุด กองทุนที่มีอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิมากกว่า 5.7553 แต่ไม่เกิน 17.2235 เป็นกองทุนที่มีการเติบโตของกำไรสุทธิอยู่ในระดับปานกลาง กองทุนที่มีอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิมากกว่า 17.2235 แต่ไม่เกิน 29.2090 เป็นกองทุนที่มีการเติบโตของกำไรสุทธิอยู่ในระดับมาก กองทุนที่มีอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิมากกว่า 29.2090 ขึ้นไป เป็นกองทุนที่มีการเติบโตของกำไรสุทธิอยู่ในระดับมากที่สุด

2. การศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน ใน 2 ด้าน คือ ด้านความสามารถในการเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนของชุมชน โดยศึกษาจาก อัตราการเติบโตของทุน และด้านความสามารถในการจัดสวัสดิการให้ชุมชน โดยศึกษาจาก อัตราการเติบโตของเงินจัดสวัสดิการ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ด้านความสามารถในการเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนของชุมชน ผู้วิจัยทำการศึกษาถึงอัตราการเติบโตของทุน (X6) คำนวณได้จากสูตร ทุนในปีปัจจุบันลบด้วยทุนปีก่อนแล้วหารด้วยทุนปีก่อน ซึ่งอัตราส่วนทางการเงินนี้ แสดงถึง การเพิ่มขึ้นของทุน หากอัตราส่วนนี้สูง แสดงว่า มีการเพิ่มขึ้นของทุน แสดงถึงความสามารถในการเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนของชุมชนได้ดี

2.2 ด้านความสามารถในการจัดสวัสดิการให้ชุมชน ผู้วิจัยทำการศึกษารายละเอียดของเงินจัดสวัสดิการ (X7) คำนวณได้จากสูตร เงินจัดสวัสดิการในปีปัจจุบันลบด้วยเงินจัดสวัสดิการปีก่อนแล้วหารด้วยเงินจัดสวัสดิการปีก่อน ซึ่งอัตราส่วนทางการเงินนี้แสดงถึง การเพิ่มขึ้นของเงินจัดสวัสดิการ หากอัตราส่วนนี้สูง แสดงว่า มีการเพิ่มขึ้นของเงินจัดสวัสดิการ แสดงถึงความสามารถในการจัดสวัสดิการให้ชุมชนได้ดี

ผลการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินทั้ง 2 ด้าน สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 2

จากการศึกษาพบว่า กองทุนหมู่บ้านมีอัตราการเติบโตของทุน (X6) เฉลี่ย เท่ากับ 30.2114% มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -8.75% ค่าสูงสุดเท่ากับ 72.70% มีความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 8.63216% เมื่อทำการแบ่งข้อมูลออกเป็นสี่ส่วนเท่าๆ กัน ตำแหน่งที่แบ่งได้มี 3 ค่า คือ ควอไทล์ 1 (Q1) มีค่าเท่ากับ 27.3028 ควอไทล์ 2 (Q2) มีค่าเท่ากับ 30.9250 และควอไทล์ 3 (Q3) มีค่าเท่ากับ 34.8450 หมายถึง กองทุนที่มีอัตราการเติบโตของทุนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 27.3028 เป็นกองทุนที่มีการเติบโตของทุนอยู่ในระดับน้อยที่สุด กองทุนที่มีอัตราการเติบโตของทุนมากกว่า 27.3028 แต่ไม่เกิน 30.9250 เป็นกองทุนที่มีการเติบโตของทุนอยู่ในระดับปานกลาง กองทุนที่มีอัตราการเติบโตของทุนมากกว่า 30.9250 แต่ไม่เกิน 34.8450 เป็นกองทุนที่มีการเติบโตของทุนอยู่ในระดับมาก กองทุนที่มีอัตราการเติบโตของทุนมากกว่า 34.8450 ขึ้นไป เป็นกองทุนที่มีการเติบโตของทุนอยู่ในระดับมากที่สุด

จากการเรียงลำดับข้อมูลของกองทุนหมู่บ้าน พบว่า กองทุนหมู่บ้านที่มีการเติบโตของทุนมากที่สุด ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านสันตันเปา อำเภอฝาง รองลงมาได้แก่ กองทุนหมู่บ้านวังดิน อำเภอจอมทอง และกองทุนหมู่บ้านป่าลาน อำเภอดอยหล่อ

ตารางที่ 2 แสดงประสิทธิภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

	X6	X7
Mean	30.2114	19.8154
Std.Deviation	8.63216	25.21303
Min.	-8.75	-25.81
Max.	72.70	177.23
Quartiles 1	27.3028	5.4783
Quartiles 2	30.9250	18.0340
Quartiles 3	34.8450	29.0795

กองทุนหมู่บ้านมีอัตราการเติบโตของเงินจัดสวัสดิการ (X7) เฉลี่ย เท่ากับ 19.8154% มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -25.81% ค่าสูงสุดเท่ากับ 177.23% มีความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 25.21303% เมื่อทำการแบ่งข้อมูลออกเป็นสี่ส่วนเท่าๆ กัน ตำแหน่งที่แบ่งได้มี 3 ค่า คือ ควอไทล์ 1 (Q1) มีค่าเท่ากับ 5.4783 ควอไทล์ 2 (Q2) มีค่าเท่ากับ 18.0340 และควอไทล์ 3 (Q3) มีค่าเท่ากับ 29.0795 หมายถึง กองทุนที่มีอัตราการเติบโตของเงินจัดสวัสดิการน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5.4783 เป็นกองทุนที่มีการเติบโตของเงินจัดสวัสดิการอยู่ในระดับน้อยที่สุด กองทุนที่มีอัตราการเติบโตของเงินจัดสวัสดิการมากกว่า 5.4783 แต่ไม่เกิน 18.0340 เป็นกองทุนที่มีการเติบโตของเงินจัดสวัสดิการอยู่ในระดับปานกลาง กองทุนที่มีอัตราการเติบโตของเงินจัดสวัสดิการมากกว่า 18.0340 แต่ไม่เกิน 29.0795 เป็นกองทุนที่มีการเติบโตของเงินจัดสวัสดิการอยู่ในระดับมาก กองทุนที่มีอัตราการเติบโตของเงินจัดสวัสดิการมากกว่า 29.0795 ขึ้นไป เป็นกองทุนที่มีการเติบโตของเงินจัดสวัสดิการอยู่ในระดับมากที่สุด

จากการเรียงลำดับข้อมูลของกองทุนหมู่บ้าน พบว่า กองทุนหมู่บ้านที่มีการเติบโตของเงินจัดสวัสดิการมากที่สุด ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านดงแม่อาว อำเภอแม่วาง รองลงมาได้แก่ กองทุนหมู่บ้านห้วยฝักดาบ อำเภอแม่แตง และกองทุนหมู่บ้านเหล่าปว้ย อำเภอดอยหล่อ

4. การอภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง สถานการณ์ทางการเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถอภิปรายผล ได้ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาสถานการณ์ทางการเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ด้านความเพียงพอของเงินทุน พบว่าผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61% ซึ่งเป็นอัตราผลตอบแทนที่ดีในระดับหนึ่ง เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับอัตราเงินเฟ้อล่าสุด ณ เดือนเมษายน 2558 ซึ่งเท่ากับ 2.5% (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2558) สอดคล้องกับแนวคิดของ สโรภาญจน์ เปี่ยมพงษ์สานต์ (2555) ที่กล่าวว่า การลงทุนต่างๆ ควรจะได้ผลตอบแทนไม่น้อยไปกว่าเงินเฟ้อ และอยู่ภายใต้ขอบเขตของความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ในด้านคุณภาพของสินทรัพย์ พบว่ากองทุนหมู่บ้านมีรายได้จากการให้สินเชื่อในระดับที่ดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.69% และมีคุณภาพของสินเชื่ออยู่ในระดับสูง เนื่องจากกองทุนหมู่บ้านไม่มีหนี้สูญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนวย แสงโนรี (2554) ที่กล่าวว่า สมาชิกไม่มีความสามารถในการชำระหนี้คืนตามกำหนดเวลาถือเป็นปัจจัยเสี่ยงที่จัดอยู่ในระดับที่เกิดขึ้นน้อย และสอดคล้องกับ เพลินพิศ สัตย์สงวน (2549) ที่กล่าวว่า การวิเคราะห์เงินกู้ที่กระทำโดยคณะกรรมการหมู่บ้านจะดีกว่าที่สถาบันการเงินเป็นผู้ปล่อยกู้ เนื่องจากคณะกรรมการหมู่บ้านรู้จักผู้กู้ดี จึงรู้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้กู้ดีกว่าสถาบันการเงิน ทำให้ความไม่สมมาตรของข้อมูลระหว่างผู้กู้และผู้ให้กู้ (asymmetric information) ลดน้อยลง ดังนั้นความเสี่ยงที่จะไม่ได้รับเงินกู้คืน (default risk) จึงลดลงด้วย ในด้านความสามารถในการบริหาร พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วกรรมการ 1 คน จะให้การดูแลลูกหนี้ประมาณ 9 คน ในด้านความยั่งยืน พบว่า สมาชิกจะได้รับผลประโยชน์จากกำไรของกองทุนโดยเฉลี่ยคนละ 774 บาท และกองทุนหมู่บ้านมีอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิโดยเฉลี่ยเท่ากับ 19.18% ซึ่งถือว่ามีการเติบโตของกำไรอยู่ในระดับที่ดีในระดับหนึ่ง แสดงถึงความยั่งยืนของกองทุน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฤชกร สิริโยธิน (2554) และจิตรรา นุชประเสริฐ (2557) ที่กล่าวถึงฐานะและผลการดำเนินงานหรือกำไรจากการทำธุรกิจเป็นตัวชี้วัดหลักที่ใช้ในการพิจารณาความมั่นคงของสถาบันการเงิน

2. การศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ด้านความสามารถในการเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนของชุมชน พบว่า การเติบโตของทุน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 30.21% แสดงว่ากองทุนหมู่บ้านมีความสามารถในการเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนของชุมชนได้ในระดับที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกองทุนหมู่บ้าน ที่กล่าวว่า เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ เพิ่มรายได้ และลดรายจ่าย และเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเร่งด่วนสำหรับประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง (สายชล ปัญญชิต, 2555) และในด้านความสามารถในการจัดสวัสดิการให้ชุมชน พบว่า การเติบโตของเงินจัดสวัสดิการให้แก่ชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.82% ซึ่งสอดคล้องกับอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ ที่เท่ากับ 19.18% และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของกองทุนหมู่บ้าน ที่กล่าวว่า เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการส่งเสริมและพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ สวัสดิการแก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง และสอดคล้องกับ สุทธภา อมรวีวัฒน์ และเกียรติพงศ์ อริยปรัชญา (2554) ที่กล่าวว่า ผลตอบแทนจากเงินกองทุนหมู่บ้านจะถูกจัดสรรตามส่วนสำหรับจุดประสงค์ต่างๆ ได้แก่ เงินปันผลผู้ถือหุ้นและสมาชิก ค่าตอบแทนคณะกรรมการ เงินสมทบเข้ากองทุน และกิจกรรมด้านสวัสดิการหมู่บ้าน เช่น ทุนการศึกษา เป็นต้น ซึ่งการจัดสรรผลประโยชน์นี้จะนำไปตามความเห็นชอบของหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้นๆ

5. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด จังหวัดเชียงใหม่ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านข้อมูล สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

6. เอกสารอ้างอิง

จิตราน นุชประเสริฐ. 2557. การกำกับดูแลสถาบันการเงินโดยธนาคารแห่งประเทศไทย. เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2558. จาก <http://www.1213.or.th/th/aboutfcc/Documents/4.%20การกำกับดูแลสถาบันการเงินโดย%20ธปท.pdf>

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2558. อัตราเงินเฟ้อทั่วไป. เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2558. จาก <https://www.bot.or.th/Thai/Pages/default.aspx>

นภาพร นิลภรณ์กุล และคณะ. 2548. การเงินธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.

พีระพงษ์ สุดประเสริฐ. 2552. “บทเรียนจากกองทุนหมู่บ้านสู่การพัฒนาการเมือง”. วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม 5, 1-2 (ปีการศึกษา 2552): 1- 12.

เพลินพิศ สัตย์สงวน. 2549. **สาเหตุหนึ่งทศวรรษหลังวิกฤตเศรษฐกิจ : ได้เรียนรู้และปรับปรุงอะไรบ้าง?** เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการประจำปี 2549. 9-10 ธันวาคม 2549. ณ โรงแรมแอมบาสซาเดออร์ ซิตี้ จอมเทียน ชลบุรี. เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2558. จาก http://econ.tu.ac.th/archan/plearnpit/plearnpis_year-end_TDRI.doc

ฤชกร สิริโยธิน. 2554. ความมั่นคงของสถาบันการเงิน. เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2558. จาก <http://www.fpo.go.th/FPO/modules/Content/getfile.php?contentfileID=891>

สโรภาญจน์ เปี่ยมพงษ์สานต์. 2555. **เงินเพื่อกับการลงทุนในตราสารหนี้**. เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2558. จาก http://www.thaibond.com/blog/blog_0612_Inflation.html

สายชล ปัญญาชิต. 2555. “การพัฒนากองทุนหมู่บ้านไปสู่สถาบันการเงินชุมชนฯ.” วารสารวิทยบริการ 23, 3 (กันยายน - ธันวาคม) : 148- 163.

สุทธธาดา อมรวิวัฒน์ และ เกียรติพงศ์ อริยปรัชญา. 2549. รายงานฉบับสมบูรณ์ ปัจจัยทุนทางสังคมต่อความยั่งยืนของกองทุนหมู่บ้าน. เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2558. จาก <http://tdri.or.th/research/d2006009/>

อำนวยการ แสงโนรี. 2554. “ปัจจัยเสี่ยงและความสามารถบริหารความเสี่ยงของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.” การประชุมวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปี 2554 “การพัฒนานาถดถอยประเทศไทย : ฐานรากที่มั่นคงเพื่อการพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืน” (27-29 มกราคม) : 391-399.

เอกสิทธิ์ เข้มงวด. 2554. “การศึกษาความแม่นยำ และพัฒนาตัวแบบ Altman's EM-Score Model สำหรับการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.” การศึกษาเฉพาะบุคคลปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.